

Mezőgazdasági Népoktatás

XVI. évfolyam, 2. szám.

(GAZDASÁGI NÉPISKOLA)

Kiskunhalas, 1931. február

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: egész évre 8 pengő. Az előfizetési és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete pénztárának Tűrkévére az 54.135 csekk számlán küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ
NAGY JÓZSEF BÉLA

Megjelenik augusztus kivételével havonta. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kiskunhalas Gazdasági Népiskola. — Az Egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

A lap kiadásáért felel: Nagy József Béla Kiskunhalas. Kiadótulajdonos, a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete, Makó.

A gazdasági népiskolák és az iskolán kívüli népművelés.

Írta: NAGY JÓZSEF BÉLA.

A napilapok közölték, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium falusi és tanyai iskolán kívüli népművelést gazdasági irányban akarja átszervezni. Olvastuk azt is, hogy az egyik alföldi törvényhatóság döntő határozatot hozott, mely szerint a falusi és tanyai iskolán kívüli népművelési bizottságban, különösen most, kizárólag a hallgatóság foglalkozásának, életszínvonalának, termelésének, értékesítésének, szóval az egész gazdasági berendezkedésnek kérdései tárgyalassanak, vagyis az iskolán kívüli népművelés tárgya áttérüljön teljes egészében a gazdasági ismeretek közlésére, mert ma a gazdaközöniséget csakis az ő létérdekével foglalkozó kérdések érdeklik. Nyugodtabb gazdasági viszonyok között szükség volt és ma is szükség volna például állampolgári, földrajzi, történelmi, irodalmi stb. ismeretek nyújtására, de jelenleg a gazdák szempontjából fontosabbak az adóügyi kérdések, a közterhek elviselésének kérdése, az utak, új termelési ágak bevezetése, az értékesítés, az állattenyésztés lehetőségei, a tanya-kérdés ezer baja, a tanyai egészségügy, a tanyai közigazgatás mikénti megoldásának lehetősége, általában azok a kérdések, amelyek egész közel állnak a falusi és tanyai iskolán kívüli népművelés hallgatósága nagy részének gondolkodásához, lelki világához, ismeretköréhez.

Mikor ezeket olvassuk, bizonyos lelki megelégedettséggel állapíthatjuk meg újból, hogy a gazdasági szaktanítóság és a magyar népiskola nélkül a magyar nép iskolán kívüli oktatását sem lehet tökéletes eredménnyel megoldani. Az a nagy jóakarattal és erőfeszítéssel, amit a földművelésügyi minisztérium különböző intézményei, a különféle gazdatársadalmi

érdekeltségek és szervezetek, továbbá a népiskolák és a mai iskolán kívüli népművelési és egyéb közművelődési szervezetek dicséretes buzgósággal és tagadhatatlanul jelentékeny eredménnyel kifejtettek — még mindig nem elegendő az elmaradottságból eredő gazdasági válság megoldására. Ennek fő oka az, hogy az egyes tényezők a leggyakrabban egymástól elszigetelten, sőt egymást gyanakvó szammal nézve, egymásra féltékenykedve portyázó csatározásokkal igyekeznek küzdelemmel az elmaradottság ellen ahelyett, hogy egy mindent átfogó, egységes termelés- és kulturpolitikai terv keresztülvitelére egy közös vezérkar irányítása mellett egy erős táborba tömörítve indítanák meg a magyar nemzet legszebb harcát a közös veszedelem: a maradiságból és a szervezetlenségből eredő gazdasági és társadalmi bajok ellen.

Amilyen hiba, — ha hibának nevezhető — az, hogy a mai iskolán kívüli népművelés eddig a gazdasági kérdésekkel csak szórványosan itt-ott foglalkozott, épen olyan hiba lenne a másik szélsőségbe az iskolán kívüli népművelésnek teljesen gazdasági irányban való átszervezésére még a falvakban és tanyákon is áttérni. A hangsúlyt e helyeken természetesen a gazdasági élet tárgyaira kell helyezni, de vannak ezenkívül olyan általános ismeretek is, melyek alapját képezik a gazdasági ismereteknek, melyeknek a természettudományi ismeretek s vannak ezenkívül még más olyanok is, amelyekre lépten-nyomon szüksége van a legegyszerűbb viszonyok között élő földmunkásnak is, amilyenek a legegyszerűbb fogalmazási, számolási, méréstani, egész-

ségtani és sociálpolitikai ismeretek.

De nincs is arra feltétlenül szükség, hogy az iskolán kívüli népművelésre fordítható időt teljes mértékben a gazdasági ismeretekkel foglaljuk le, mert a népművelési előadásokon a gazdasági tárgyakat nem úgy kell előadni, mint az a múltban szokásban volt, hanem mindent a magasabb termeléspolitika és értékesítési lehetőségek szempontjából kell tárgyalni s ezzel rámutatva a haladás és boldogulás lehetőségeire hallgatóinkat meggyőzni és a haladás utáni vágyakozásban megerősíteni.

A gyümölcsstermelésnél például a kisgazdára nézve nem az a fontos, hogy hányféleképpen történik a gyümölcsfa szaporítása és nemesítése, hanem az, hogy a helyi viszonyok között, mely gyümölcsféléknek mely fajtái termelhetők sikerrel és biztatnak haszonnal, milyenek a szép és jó fák, hogyan kell a fákat helyesen ültetni, gondozni, ápolni és védeni s végül hogyan lehet a gyümölcsöt legjobban értékesíteni. És így tovább. A gazdasági előadásoknak első és fő céljuk tapintatosan rámutatni a gazdálkodásban elkövetett hibákra, kézzelfoghatólag bebizonyítani az okszerű gazdálkodás előnyeit s ezzel a hallgatóságot helyesebb belátásra és elhatározásra bírni és gondolkodóba ejteni. Ha ennyit elértünk, meg lehetünk elégedve az eredménnyel, mert ezzel olyan lelki hangulatot teremtettünk, amely érdeklődést vált ki a termelés részletkérdéseinek megismerése iránt is.

Helyes, nagyon helyes dolog tehát a falusi és tanyai népművelésben a gazdasági szempontokat kidomborítani, mert ennek nyomában jólét fakad, a jólét pedig magában hordja a magasabb kultúra iránti igények csiráját is. Hogy ezek helyes irányban fejlődjenek, azt a többi, főleg ethikai, művészeti, irodalmi, történelmi, földrajzi s más hasonló ismeretek vannak hivatva szolgálni, mert ezekről sem szabad az új irányzatnak teljesen megfeleledkezni, s már most intézményesen kell gondoskodni arról, hogy lassanként ezek a tárgyak is újra el-

foglalhassák méltó helyüket az iskolán kívüli népművelésben is.

Elérkeztünk a legnehezebbnek látszó kérdéshez, hogy melyik minisztériumnak a joga vagy kötelessége a gazdasági irányú népoktatás, népművelés irányítása. A múltban e körül a kérdés körül erős viták voltak s csak nagy nehezen tudták megvonni a határvonalat a két minisztérium hatásköre alatt álló területek között. Számíthatunk arra, hogy az új terv is vitát provokál.

Minden kétséget kizárólag meg lehet állapítani azt, hogy a gazdasági termeléspolitika irányítása a földművelésügyi kormány joga és kötelessége. Ezt az elvet igazolja az a körülmény is, hogy a vallás-és közoktatásügyi minisztérium közvetlen fennhatósága alatt levő önálló gazdasági népiskolák üzemterveit a földművelésügyi minisztérium is felülbírálja.

Mivel azonban a népies gazdasági szakoktatás idők folyamán annyira összeforrta a magyar népiskolával és a magyar tanítósággal, hogy azt ezek nélkül megoldani nem lehet, meg az egyes gazdasági társadalmi érdekképviseletek és szervek is nagyon helyesen jogot formálnak a népies gazdasági szakoktatásban való részvételre, szükség van egy olyan tárcaközi szervezetre, amely megállapítsa az egyes tényezőik munkakörét és irányítsa minden vonatkozásban a gazdasági népoktatást termeléspolitikai tekintetben, mert egység és erő csak ilyen munka mellett érhető el. E nélkül az egész dolog csak bábeli zürzavar, arra pedig igazán nincs szükség. Ilyen szervnek szeretném látni a Gazdasági Szakoktatási Tanácsot, amely ma a földművelési minisztériumban van s melynek tárcaközivé való átszervezésének semmiféle komoly akadálya nem lehet.

Szükséges és hasznos lenne az önálló gazdasági népiskoláknak az iskolán kívüli népművelésbe való szorosabb bekapcsolása és az elemi iskolai tanítóképző intézetek gazdasági oktatásának e célt szolgáló revíziója is.

A gazdasági szaktanítóóság szegedi országos kongresszusa.

Magyarország gazdasági népiskolái ünnepre készülnek. A G. Sz. O. E. választmánya elnöke indítványára elhatározta, hogy a f. évi közgyűlés helyett szegeden kiállításal egybekötött országos kongresszust rendez, amelyen bemutatja a gazdasági népoktatás három és fél évtizedes küzdelemteljes, de eredményekben gazdag, értékes működésének munkáját, hogy tanubizonyosságot tegyen a gazda-

sági népiskolák életképességéről s bemutassa, hogy a hivatásszeretettől áthatott gazdasági szaktanítóóság hogyan hívta ugyszólván a semmiből életre a magyar nemzet és pedagógia történetében zúgó legnagyobb viharok és megpróbáltatások idején iskoláit.

Harmincöt év! Röpké pillanat az idők végtelenségében s örökkévalóság egy-egy gazdasági szakta-

nító verejtékes, gondterhelt életében. Mert nincsen gazdasági szaktanító, aki maga nehéz, mázsás köveket ne hordott volna annak az épületnek a felépítéséhez, melynek neve gazdasági népoktatás. Mások kész, többé-kevésbé, de mégis berendezett iskolát, hivatalos helyiséget kapnak, mert hiszen iskola nélkül tanítani, hivatalos helyiség nélkül hivatalt tartani csak apostol, csak gazdasági szaktanító tudhat. A gazdasági szaktanítóknak is csak annyi volt az utra valójuk, mint az apostolnak: »Menjetelek és tanítsatok!« És azok mentek, tanítottak. Elhagyott dűledező iskolákban, istállóknak, kriptákban, katakombákban mint a többi tizenkettő és utánnuk száz meg száz.

És a gazdasági népiskolák haladtak előre az élet útján s tanerői átesve tüzes keresztet és igen sokszor nehéz mártíromságon, állották hűségesen, becsülettel a vártát a sötét, vérzivataros porzalmas magyar éjszakában is s az iskola szűk viskóit egymás után cserélték fel a kellemes iskolai otthonok, sőt helyel-közzel fényesnek is nevezhető iskolapaloták, mint megannyi kifejezői az élniakarásnak, a magyar kultúra diadalának s a gazdasági népoktatás providentiális voltának.

Nincs még egyetlen más intézmény, amely annyi megpróbáltatáson ment volna keresztül, mint a gazdasági népiskola s melynek annyi közönnyel és rosszindulattal kellett volna megküzdenie, mint ennek az iskolának s ennek dacára él és szebb jövőben való hite — ha néha-néha pillanatra megremegett is — soha meg nem fogyatkozott. Ez a fanatikus hit tette és teszi alkalmassá a nélkülözések dacára is a fejlődésre.

Az egész ország szeme a gazdasági népoktatásra tekint s attól várja a még eddig terméketlen magyar ugar megtermékenyítését s attól várja a magyar föld gazdasági munkásai lelkének százsorosan termő maggal való bevetetését.

A f. évi szeptember hó első felében Szegeden tartandó gazdasági népoktatási kongresszust és kiállítás is ennek a gondolatnak a szolgálatába kell beállítani. Ezért minden egyes iskola és annak minden tanerője tegye magáévá az ügyet és igyekezzék azt a legjobb tudásával előmozdítani.

Elegendő idő áll rendelkezésre a jó munkához. S közben még egy országos gazdasági kiállítás — 1931 március 20—25. — tanulságait is módunkban lesz felhasználni. Ezért nagyon ajánlatos lenne, ha a kiállításra készülő iskoláktól ezt a márciusi budapesti kiállítást tapasztalatok szerzése céljából minél többen meglátogatnák. Különösen figyelmébe ajánlható ez a látogatás a kiállítás rendezőinek, akik ezenkívül ebből a szempontból tanulmányozhatnák a mezőgazdasági muzeumot is. Igen jó lenne, ha a kiállítás anyaga — a romlandó és hervadó dolgok kivételével augusztus 1-re már a kiállítás helyére érkeznek, hogy azt idejében el lehessen rendezni, mert a sietség és kapkodás nem igen mozdítja elő a kiállítás sikerét.

Mondani sem kell, hogy a kiállításon a legegyszerűbb tárgyaknak és készítményeknek is meg kell ütni bizonyos mértéket. Egészen primitív, esztétikai tekintetben kifogásolható tárgyakat, készítményeket és rajzokat nem állítatunk ki, mert számolnunk kell a látogatók finomabb ízlésével és bírálóink gúnyolódásra hajlamos esetleges elfogultságával is. Amiket

GERGELY-FÉLE KOLUMBUSZ SZABADALMAZOTT KELTETŐ- ÉS NEVELŐGÉPEK

LÁMPANÉLKÜLI MELEGVIZFŰTÉSSEL, VALAMINT LÁMPA- ÉS MELEGVIZFŰTÉSSEL
50, 100, 200, 300, 400, 600 és 800 tojás befogatóké- 1922 és 1930 évi modell! — A gyakorlatban fényesen
pességgel. Sok száz elismerőlevél! bevált. Sok száz elismerőlevél!

Tojáshozamra berendezett fajbaromfi tenyésztés.

Legjobb tojuktól származó fehér amerikai leghorn-tyukok. Tenyésztetés és naposcsibe eladás. Csapó-fészek-ellenőrzés és törzskönyvezés. Az állomány vérvizsgálat alapján fehérhasmenésmentes.

Ólak, baromfitenyészt. eszközök, erőtakarmanyok.

Amerikai boxes-termelésre berendezett méhészet. Fajméz és csemege lépesmész. Válaszbélyeg ellenében díjtalan szakoktató.

GERGELY BÉLA BUDATÉTÉNY
VASUTI ÁLLOMÁS: BUDAFOK MÁV.

EZELŐTT: KÁPOLNA-UTCA 85. SZ. (PEST MEGYE)
MOST Utca nevének meg- SÁNDOR-UTCA 3.
változtatása folytán

kiállítunk, azoknak feltétlenül kritikaállónak kell lenniük. Így ha például egy konyhakertet mutatunk be, ne legyen a káposztapalánta nagyobb a kutágnál, ha pedig egy baromfiudvar kerül bemutatásra, ne legyen nagyobb a tyuk, mint a baromfiól. Sok ilyen és ehhez hasonló dolgot láttam már kiállításokon s hallottam róluk bírálatot is. Nem nagy hibák ugyan ezek, de ha elkerülhetők, kerüljük el őket.

Nem szabad összetéveszteni a kiállítást a vásári mutatványos bódékkal. Csak komoly és iskolánk helyes irányu működését feltűntető dolgok emelhe-

tik a kiállításon keresztül iskolánk értékét.

A gazdasági szaktanitóságban annyi az ötlet és találmányosság, hogy már az maga is biztosítja a kiállítás sikerét, csak nem szabad véka alá rejteni a világosságot. Ezért aki ügyünket igazán a szívén viseli, néhány órát nem sajnál ezzel a dologgal való foglalkozástól és gondolatát, eszméit közli elnökünkkel. Így a gazdasági szaktanitói karnak minden egyes tagja ki veszi az őt megillető részt a kongresszus és kiállítás rendezéséből és igyekszik méltó lenni a nagy ügységhez, melyet a gazdasági népoktatással szolgál.

Néhány szó egyesületünk anyagi jövőjének érdekében.

Írta: SENIOR.

II.

Ha a múlt három év szerint akarunk továbbra is gazdálkodni, a tagdíjakat ismét emelni kell! Abban a hiszemben vagyok, hogy egyesületünk minden tagjának nézetét tolmácsolom, ha erre azt mondom, hogy újabb emelés — lehetetlen! A mai viszonyok olyanok, hogy az 1/2 százalék is igen magas és nem hiszem, hogy még sok status legyen az országban, amelyik ily horribilis terhet hordozna egyesületéért, mint mi.

Ha pedig a tagdíjból kell megélnünk és hosszú időn át még lapunkat is ebből kell támogatni, cselekedni kell mielőtt a helyzet katasztrófálissá nem lesz. Az adminisztrációt le kell építeni, le kell szállítani úgy a tisztikar, valamint a választmány tagjainak számát, mert a mai 22 tagból álló vezetőség költségeit nem bírja egyesületünk. Az adminisztráció összköltsége nem lehet több mint a befolyó tagdíjak összegének 20 százaléka. Mert úgy én, mint más kartársam keservesen fizetett minden 100 fillérből legalább 80 fillért egyesületünk, magunk javára akarunk fordítani, fordíttatni.

Arról, hogy fogalma legyen olvasóimnak, hogy mibe kerül a 22 tagú vezetőségből álló választmányi ülés, szabályos értekezési költség mellett az én számításom szerint circa 800 pengő összeg. Erre azt is lehet mondani, hogy a vezetőség ne kívánjon szabályszerű utiszámla megtérítést. De akik így gondolkoznak, igen önzően cselekednek. Mert, hogy lehet azt kívánni valakitől, hogy dolgozzék értelmis és még rá is fizessen a fáradságára! Más kaparja ki a gesztenyét fáradsággal és anyagi áldozattal? Ilyet kívánni, ilyet elfogadni nem szabad, nem lehet. Tehát két választmányi ülés kiadása a felemelt tagdíjak mellett is elviszi annak 50 százalékát. Az is érdekes dolog, ha valaki megfigyelt már egy ily választmányi ülés lefolyását, hogy mit tapasztalt ott. A választmány, egy napon, kb. 4 órán át tanácskozik. Komolyan ülésezni ez oly teljesítmény, mely az emberi szervezetet s a szellemi, szellemi fogékonyságát ki is meríti, tehát

egy ily ülés egy órája a tagoknak 200 pengőbe kerül, minden percé tehát 3 és fél pengőbe. Voltam olyan ülésen, hol az elnök egy gyűjtő ívet mutatott be kérve, hogy adjunk-e valamit, vagy se? Első felszólaló nagy beszéd kíséretében a pénztárnok 10 pengős javaslatával szemben az adományozást elutasítani javasolta, még akadt egy néhány hozzászólás, távbeszéd kíséretében, míg háromnegyed órai beható vita után az adománykérő egyesületet fedezet hiányában elutasították, a gyűjtő egyesület nem kapott semmit, hogy ezt megmondhassuk neki, erre az egyesület időben reaköltött 150 pengőt. Meg kell a mi egyesületünkben is végre tanulni amit az angol régen tud: »Az idő pénz!«

Nagy baj az, hogy a választmányi ülések tagjai a gyűlés anyagát legtöbnyire csak legfeljebb cím-szerűen ismerik, de legtöbnyire ez is az előterjesztésig: »Tabu.« Legtöbnyire maga az elnök az összes tárgyak referense, kivéve a pénztárnok, szerkesztői ügykört. Nem jól van ez így! Minden tárgynak legyen egy arra »alkalmas« referense, nem feltétlen szükséges az, hogy az illető egyben választmányi tag is legyen. Az ily előadó, lapunk után, vagy amennyiben ez nem nyilvánosság elé való kérdés, úgy levélileg ismertesse meg az előadói javaslatot az érdekeltekkel, hogy azok otthon már foglalkozhassanak a kérdéssel, tudjanak fe készülni, röviden szólni a tárgyhöz. Ma, egy-egy ügyes távbeszélő hatásos szónoklata lesz csak a döntő s így áll elő sok oly határozat, mely alapsabálynak vagy egy más határozatnak ellentmond, vagy nem egy oly határozat születik meg, melyről kiderül, hogy végrehajthatatlan.

Nagy előrelátás, vigyázat kell az abszolút tárgy kérdéseknél, pl. számadások vizsgálata, költségvetés megállapítása, stb. Nehogy jövőben is megismétlődjék az, mi a közel múltban, hogy 2 számvizsgáló oly költségvetést fogadtatott el úgy a választmánnyal mint a közgyűléssel, mely szerintük készpénzmaradványt mutatott, pedig a költségvetés tényleg közel 1000 pengő deficittel zárul. A pénztárnok esetleges tévedéseit hivatott a számvizsgáló kiköszölni, megtalálni, mert másképp munkája csak formai. Az

egyesület nem formáságot, hanem abszolút felelősséges munkát vár megbizottaitól. Ily feladatot, oly egyént, akinek nincs kellő jártassága avagy nincs hozzá türelme, ne vállaljon el!

Közgyűlésünk lefolyása már 90 százalék öntudatosabb munkát biztosít, de azért itt is fordultak elő megüpetések többnyire anyagi kérdéseknél, amik a nem szakzerű előkészítésből származtak.

Arra a kérdésre, hogy hogyan gondolom, hogy tagdíjaink 80 százaléka rendeltetésére fordíttassék és mégis egyesületünk szekere fent elmondott adminisztrációból származó kátyukat is elkerülve, jól gördüljön előre, a gazdasági népoktatás szebb jövője felé, a következő:

A mai tisztviselői karban a következő 4 tisztséget tölteném be: 1. elnök, 2. alelnök-lapszerkesztő, 3. titkár-jegyző-könyvtáros egy személyben, 4. pénztárnok. Az alelnökség ugyanis nálunk csak üres titulus, míg az elnöki helyén áll. Miután a lapszerkesztés ugyanis az elnöki program szócsöve egyuttal, tehát az elnök esetleges helyettesítésére ő a leghivatottabb. Nálunk a titkári állás lassanként annyira háttérbe szorul, hogy tiszte az évi jelentés összeállítására, sajnos, legtöbbször a lapunkban feltalálható adatok alapján. A jegyzői teendők is az évi jegyzőkönyv és esetleg 1—2 választmányi ülés jegyzőkönyvének összeállításából áll. Tehát ha egy ember végzi is a titkári és teendőket megtoldva a könyvtárnoksággal még mindig munkában nem éri el az alelnök-szerkesztő vagy pénztárnok munkakörét, legfeljebb megközelíti azokat. E négy tisztviselő mellett választatni kellene négy választmányi tagot. E nyolc tagból álló vezetőség a tagdíjak 20 százalékból bizonyára oly jól eladminisztrálná kis egyesületünk ügyeit, mintahogy azt ma 22 tagból álló, vagyis az összes tagok 15 százaléka bent ülne a vezetőségben. Ily nagy képviselőre nincs is semmi szükség.

Még egy dolog az, aminek egyesületi életünkben meg kell változni és ez: a választási rendszer. Nem lehet az, mi a közönségben is történt, hogy huszonnéhány szavazattal pozíciót lehessen betölteni. Nézetem szerint, ha valaki megválasztottnak mondhatta magát és a többség képviselőjének szükséges, hogy legalább az összes tagok tehát nemcsak a jelenlévők fele szavazatát és még legalább 1 szavazatot mondhasson magáénak. Az ennél kevesebb szavazattal rendelkezők csak egy pártnak, de nem a szak-

tanitóság többségének a képviselői. Igen nagy akadálya a zavartalan többségi akarat megnyilvánulásának az is, hogy tisztikarra és választmányra egyidőben és egy lapon kell a választásnak megtörténni. Külön kell szavazni a tisztviselőkre, utána külön a választmányi tagokra. Vagy ha egy szavazó lapon történik a szavazás, akkor a kisebbségben maradt tisztviselők szavazatait be kell számítani a választmányi szavazatokba. Mert ma az a helyzet, hogy akit tisztviselőnek akarok, azt a választmányra is nem írhatom be. A legutóbbi szavazáson, nem akarom megnevezni az illetőket dacára, hogy a legtöbb szavazatot nyerték, mégis kimaradtak a vezetőségből, mert több tisztségre jelöltettek, ez együttvéve megközelítették szavazataik a legtöbb szavazatot nyert tag szavazatának háromötödét, ami reájuk nézve elveszett, a kétötöd rész nyerhető szavazatnak pedig már nem volt elég a választmányba való bejutásra. Az ily technikai kérdésekből származó hibák elkedvetlenítőleg hatnak a tagokra, mert ebben szabadakaratuk megnyilvánulásának megakadályozását gondolják, látják.

Van még egyesületi életünk anyagi ügyeinek egy tengeri kigyója, a tagdíjhátralékok kérdése. Sok-sok kárt okoznak azok úgy a közönségnek, mint maguknak, akik az értük dolgozó hivatott egyesületüket nem támogatják, nemcsak munkájukkal, de még anyagi eszközökkel sem. Az egész kérdésben egy a vigasztaló, hogy nemcsak a mi egyesületünk, hanem más egyesületek is e kérdéssel küzdenek. E kérdésben teljes szabadkezet engednék a pénztárnoknak: válassza azt az utat, amelyet legjobbnak lát a cél érdekében. De az egyesületnek emellett ki kellene mondania, hogy minden 13 havi tagdíjhátralékban levőtől az egyesületi életben a szavazati jogot megvonja, ezért az ilyenek névjegyzékét minden tanácskozáskor pénztárnok az elnök, illetve a tisztikar tagjainak kézbesíteni tartoznak. Az ily hátralékosok anyagi ügyekben még tanácskozási joggal sem birhatnának. Azt hiszem, hogy a gyűlésen a kötelező megjelenés mellett ily irányú intézkedés megfontolásra készítené az illetőket. Ez intézkedés felérne egy bírói tárgyalás kellemetlenségeivel.

Most, hogy zárom elmondanivalóimat, még egyet kötelességemnek tartok jelezni, hogy senkit bántani nem akartam, ha akaratlanul valaki találva érzi magát az elmondottakban, bocsásson meg, mert én csak egyet akartam: közügyünket előbbre vinni.

HIREK.

Eljegyzés.

Csanády Katalin gazd. szaktanitónőt eljegyezte **dr. Fodor László** orvos Debrecenben.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur

Csurik Kornélia Szeged—szatymazi óraadó gazdasági szaktanitónőt beosztotta a Szeged—alsóköz-ponti m. kir. gazdasági iskolához.

Gazdasági előadás Mosonban.

Az állami gazdasági iskolában a szokásos népművelési előadások keretében értékes előadást tartott az összegyűlt gazdák részére vitéz **dr. Bittera**

Miklós gazd. akadémiai tanár ur. Előadása során, mint aktuális dologról, a kukorica termeléséről és a buzakérdésről emlékezett meg.

A kukorica termelésénél felhívta a gazdák figyelmét a helyes és idejében való vetőmagkiválasztásra, mint termelésünk sarkalatos pontjára. Egységes öszszefogásra figyelmeztette őket a fajta megválasztásánál, mert apró parcellákon sokféle tengeri termelése elfajtazásra vezet, amellett a piacon sem kapják meg a kukorica rendes forgalmi árát, mert a kereskedő is csak az egyfajtából összegyűjtött na-

gyobb mennyiséggel tud megfelelő üzletet csinálni. A sok kis — különböző fajtából összevásárolt tétel nem gazdaságos részére sem.

Mint nálunk kitűnően bevált fajtát, a Páduait (26 mm. termés eredmény) és a Florentinét — elkészített vetésnél az Alesuti piros szeműt jelölte meg, a sok németországi fajtával szemben, melyekkel az akadémia kísérletezést folytatott.

Hangoztatta a vetés idejében való elvégzését, mert az esetleges fagy csak a felső leveleknek árt, a késői bevetés azonban sokkal nagyobb kárt jelent. Előadását nagyon érdekessé tette azoknak a kísérletezéseknek felemlítése, melyeket az akadémiánál végeztetett többek között a helyes sor és a tőtávolság megállapítására, valamint a helyes műtrágyázásra vonatkozólag.

A buzabevetéssel kapcsolatban rámutatott a vásárlásnál előállott új irányra. Kereskedő, pék, molnár máma sikértartalomvizsgálatot végez Szokjanak hozzá a gazdák ehhez a gondolathoz.

A kereslet lanyhaságát és az ár nyomottságát ma nagyrészt az okozza, hogy Amerika és Oroszország óriási új, eddig műveletlen területeket fogott termelés alá. Csüggedésre azonban nincs ok, mert ha máma olcsón is tudják adni búzájokat a kevés befektetés következtében (pl. nem kell még a földet trágyázni) rövid idő alatt ez a kedvező helyzet megváltozik náluk és újra elérhetjük a világgpiacon a rendes buzaárakat. Buzdítja a gazdákat a termelés fokozására, de különösen a minőség állandó szemmel tartására.

Az értékes előadást köszöngetve és újabb előadás iránt érdeklődve távoztak a gazdák bizonyoságul annak, hogy a mai nehéz gazdasági viszonyok között milyen szívesen veszik, ha értékes tanácsokat kapnak.

Gyakornok-leányok felvétele.

A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara kisujszállási kísérleti gazdaságába folyó évi február hó elsejétől kezdve egy évi időtartamra 6 gyakornok-lányt vett fel.

A felvétel feltételei: 4 középiskolai végzettség és betöltött 18 éves életkor.

A gyakornok-leányok egy év alatt kiképzést nyernek a farmszerű baromfitenyésztésből és pedig elsajátíthatják a mesterséges keltetés, csibenevelés, baromfitakarmányozás és ölkezelés tudnivalóit, továbbá a baromfibelegések felismerésére és azok ellen védekezésre, végül a baromfi és tojáskereskedelemnél szükséges ismeretekre nyernek oktatást.

Megtanulják a modern méhészkedést.

Rendszeres oktatást nyernek a házikertészet köréből és pedig úgy a gyümölcskertészet, mint a konyhakerti termesztés és díszkert gondozás köréből gyakorlati oktatást nyernek az összes háztartási

tennivalókról, tehát a főzés, mosás, konzervekészítés, stb.-ből.

Általában gyakorlat utján szerezhetik meg a kísérleti gazdaságban, szakszerű vezetés, irányítás és oktatás mellett mindazokat a tudnivalókat, amelyek a mai korban egy gazdaháztartás vezetésére szükségesek.

Elhelyezésük internátusszerűen történik és a kísérleti gazdaságtól teljes ellátást, tehát lakást, fűtést, mosást és étkezést kapnak. A gyakornoki év eltelte után gyakornoki működésükről a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara ad ki bizonyítványt. A gyakornok-leányok alábbi díjakat fizetik:

Lakás, fűtés, világításért évi 100 P-t, negyedévenkénti előleges részletekben.

Ellátásért évi 600 P-t, havi előleges 50 pengős részletekben.

Fizetendő összes díj tehát évi 700 P.

Agynevet, fehérneműt, ruhaneműt és asztalneműt magukkal hoznak.

A III. egyetemes tanügyi kongresszus végrehajtó bizottsága

október 3-án tartott ülésén elhatározta, hogy a Naplót, melynek II. kötete szintén 30 iv terjedelemben jelent meg — mivel az ígért segélyek elmaradtak — a tagoknak 5 P-ért, nem tagoknak 8 P-ös árban és iskoláknak, könyvtáraknak pedig 20 P lefizetése ellenében küldi meg.

Kérjük azon kartársakat, akik már 1 vagy 2 P-t befizettek, egészítsék ki a fenti összegre.

Ezuttal kérjük az igazgató urakat, hogy a Naplót iskolájuk könyvtára részére szerezzék be és hívják fel kartársaik figyelmét is annak megszerzésére. A fenti díjak beérkezésének sorrendjében portómentesen küldjük meg mindenki címére.

Szabás-varrás tanfolyam.

A debreceni I. sz. gazdasági népiskolánál február 1-én fejeződött be ünnepélyes keretek között a felnőttek számára rendezett 4 hónapos ingyenes szabás-varrás tanfolyam.

Részvett 48 hallgató, elkészítettek 348 db. ruhaneműt összesen 3100 P értékben.

Az új tanfolyam február 2-án vette kezdetét 65 jelentkezővel.

Nemzetközi és Országos baromfikialításokon többszörösen kitüntetett, állami ellenőrzés alatt álló, magas tojáshozamu, fehér hasmenés mentes,

fehér leghorn

tenyészetéből tenyésztóajtást a mindenkori helyi placi ár kétszereséért, napos csibét ápr. végéig drb-ként 50 fillérért, azután 40 fillérért, hathetes csibét 1 P 80 fillérért és háromhónapos jércét 3 pengőért ad el a Szeghalmi Önéllő Gazdasági Népiskola.

GAZDÁLKODÁS.

Mezőgazdálkodásunknak a legkisebb mellékágát is fejlesszük tökéletessé a gazdasági talpraállítás érdekében.

A kevés befektetést kívánó új irányú kacsatenyésztésnek óriási lehetőségei vannak még hazánkban.

Irta: CSASZLAVA GUSZTÁV a Nagykáta és Vidéke Haszon- és Fajbaromfitenyésztők Egyesületének elnöke.

Ma már köztudomású, hogy a kacsatartásnak és tenyésztésnek a hazája Európában Hollandia, pedig még nem is olyan régen ez a gazdasági ág ottan is alig volt elterjedve, sőt egyes vidékeken csaknem ismeretlen volt. Csak az ország északi részében volt egy kacsaközpont, ahol a seregélyfejű kacsát, mint hollandi különlegességet tenyésztették és tartották. Ezen a vidéken azelőtt sem volt ritkaság 2000–3000 darabból álló kacsatelep, ahol a kacsákat csak igen kicsi helyen tartották. Az ól és a kifutó együttevőve nem volt 3x10 m.-nél nagyobb 50 drb. kacsá számára. Némely helyen a kacsákat kiengedték a szabad vízre, otthagyták őket egész éjjel s reggel e'eséggel csalogatták be őket az ólba, ahol kb. délig benntartották őket, amíg megtojtak. Ez a kacsafajta ugyanis főleg reggel 7 órától a délig terjedő időben tojik az indiai futókacsával és a khaki-campbell kacsával szemben, amelyek reggel 9 óráig már letojnak.

A kacsatartás régebbi módja csak addig volt jövedelmező, amíg a tojásárak magasak voltak, tehát: 1922-ig. Már a következő évben, amikor a tojásárak a normálisra estek vissza, nem hozott nyereséget, mert a seregélyfejű kacsá évenként átlag csak 100–115 tojást tojik. Még azok az üzemek, amelyek állataikat szabadon usztathatták, tovább fennmaradtak, mert a seregélyfejű kacsá nagyon jó e'eségszerző és kutató lévén, igen sok fehérjetartalmú ételmelet szedett össze a kis csatornákon. Hollandiában 1920-ban még nem volt más kacsá általánosan ismeretes, mint a seregélyfejű kacsá és a fogolyszínű (őzszínű) futókacsá.

Jansen, aki a fentnevezett kacsák tojáshozamával nem volt megelégedve, 1921-ben először állított be tenyésztésbe indiai fehér futókacsákat, amelyek minden tekintetben felülmúlták az eddigieket. Az indiai fehér futókacsák tojásai nagyobbak, súlyosabbak, a téli tojáshozamuk is nagyobb s ennél fogva a jövedelmezőségük is nagyobb. Ezek már 4 és fél–5 és fél hónapos korban tojóképesek, igen jóízű tojásait korán reggel tojja le, melyek átlagos súlya 65–80 gr. között változik. A tojáshozamára igen nagy hatással vannak a külső körülmények, így pl. erős hideg, megváltozott e'eség vagy más ól hamarosan vedlésbe juttatják, mely kb. 6 hétig tart s csak azután folytatja ismét a szorgalmas tojást. Mint husáilat szintén jó anyagnak bizonyult.

Jansen később még a khaki-campbell kacsát állította be telepére, s ez a fajta is igen jó haszonállatnak bizonyult, a tojásszámban pedig túl is szárnyalta az indiai fehér futókacsákat, csak testsúlyban maradt mögöttük. Valamivel később fejlődik mint az indiai fehér futókacsá,

rendesen 5–6 hónapos korban kezd tojni. Az első időben elég kicsi tojásokat tojik. A gödöllői m. kir. állami baromfitenyésztésükön 1925-ben voltak olyan khaki-campbell kacsák, melyek 200 tojást tojtak le egy évben és Wejszenberger Rezső jószágigazgatónak a zálogospusztai (Baranya vármegye) kacsatelapén ezek a kacsák az 1930-i tenyészévből átlagban 185 drb. tojást tojtak (84 tojó volt a törzsekben), de az egyedi hozam soknál messze túlhaladt az évi 200 darabon is.

A khaki-campbell kacsá nem olyan érzékeny, mint az indiai fehér futókacsá, nem is esik oly hamar vedlésbe, viszont a vedlés ideje nála tovább tart, 8–10 hétig is.

Aki sulyra adja el a tojást, az indiai fehér futókacsá

Az egész életben hű barát



SINGER
VARRÓGÉP.

*Kedvező fizetési feltételek.
Alacsony havi részletek.*

SINGER VARRÓGÉP RÉSZV. TÁRS.

Fióküzlet az ország minden nagyobb városában

csával, aki pedig darabszámra, az khaki-campbell kacsával találja meg a számítását.

Mint előbb már emlittem, a változások a kacsák életében nagyon befolyásolják a tojáshozamot. Ha a nagy ólban, sokadmagával tartott kacsát átesszük a kis ólba néhányadmagával, úgy a tojáshozam megjavul; ha azonban a kis ólban tartott kacsát nagy helyre s nagy tömeg közé helyezzük s megfigyeljük, akkor azt észleljük, hogy a tojáshozama erősen csökken.

Ha tehát olyan álmányt akarunk magunknak biztosítani, amelynek tojáshozama maximális, akkor állatainkat olyan tenyésztésből szerezzük be, ahol azok nagy tömegekben nagy ólakban vannak elhelyezve. Az ilyen kacsák kisebb helyre kerülve nagyszerűen tojnak s a nagy teljesítményről biztosak lehetünk csapófészek nélkül is.

A kacsáknál a csapófészkek ellenőrzés nagyon költséges és nem kifizetődő, mert óriási területet, rengeteg ólhelyet igényel. Kacsáknál ugyanis nem lehet a csapófészkeket 2—3 sorban egymás fölé elhelyezni, mint a tyukoknál, hanem a föld színén egymás mellé csak egy sorban. A kacsáknál a munka is megsokszorozódik, mert a kacsák nem megy be a maga jószántából szívesen a fészekbe, egyenkint kell őket a csapófészekbe beültetni. S mivel a kacsák mindnyájan egyidőben tojnak, mindegyik részére kellene egy csapófészket tartani.

A tenyészállatok valókát a nagy tömegekből legjobb egy éves korukban kiválasztani a külső jelek után, s ezeket megfelelő, idegen vérű gácsérral kis ólba és kis kifutóba helyezni. Az itt tojt tojásokat használjuk föl kikeltésre.

A kacsákat is legcélszerűbb géppel kikeltetni. E célból olyan helyiséget használjunk, melynek csak az északi oldalán van ablaka, hogy a napsugár be ne hatoljon a költőhelyiségbe. A költőgép hőmérsékének az első három napon 40.5 Celsiusnak kell lennie, a további napokon leoszálhat 40—39.5 Celsiusra. A tojásokat naponta egyszer hűteni kell. A hűtésnek, minél tovább van a tojás a gépben, és minél közelebb a kikeltés ideje annál hosszabb ideig kell tartani, 5—20 percig napról-napra fokozatosan emelve. Naponta négyszer kell a tojásokat megforgatni, az 5-ik, 14-ik és 22-ik napon pedig utoljára vizsgálni. Gondoskodni kell a kellő nedvességről a gépben s azért a tojásokat naponta megpermetezzük 40 Celsiusu tiszta melegvízzel.

A kacsafiókák az első 48 órában rendszerint nem kapnak eeséget, viz sem kell nekik. Első eeségük tejben áztatott tengeri- és buzdara keverék, amit langyosan adunk nekik. Ez az eeség-keverék 2-3 hétig megmarad nekik, amihez a második héten már árpadara, zöld levélvagdalék, szénsavas takarmánymész (»futor«), kevés foszforosavas takarmánymész (az erős csontképződés céljából) és kevés faszénpor jön még a jó bélműködés és emésztés elősegítésére. Hogy a takarmányozástani szempontból helyesen és okos módon összeállított önetetkeverékek és darakeverék takarmányok milyen fontosak és a növekedésre mily nagy kihatással vannak a baromfiaknál, arról Kubacska Béla igen részletesen és nagy szakszerűséggel ír a »Mezőgazdaság« 1930. évi május 1-i számában.*) A lágy eeséget (darakeveréket) mindig nedvesen adjuk, vizet pedig olyan itatókban, amelyekből csak ihatnak, de amelyekben nem tudnak a kis kacsák fürdeni. Hat napos korukban, ha szép az idő, lehet a kis kacsákat a szabadban

*) Egyik következő számunkban a »Mezőgazdasági Népoktatás« is fog erről a kérdéstről cikket közölni tőle. Szerkesztő.

is kieresztetni, s ottan már annyi vizet kaphatnak, amennyi csak kell nekik, sőt az itatókon kívül olyan edényekben is lehet vizet tartani, amelyekben meg is fürödhetnek. A nevelőházban az első tizennégy napon át rozsszalmát, azon tul tőzeget használunk alom gyanánt s tizennégy nap mulva a nevelőházban már nem tartunk vizet, hanem csak a kifutóban; ha természetes vízmedence, vagy patak nincsen, uszatókat készítünk, de úgy, hogy a kis kacsák könnyen ki-be járassanak a vízbe. Csinálunk továbbá lefolyót is, hogy könnyen tisztítani lehessen.

A kis kacsákat, ha gépben keltek, műanyával neveljük, de egy-egy ernyős-műanya alá 150 darabnál többet ne tegyünk belőük. Az első 4—5 napon kell különös gondot fordítani a kiskacsákra, különösen ha hideg az idő. A 150 kacsá nevelő ólja legalább 3x4 méter, a kifutója 3x10 méter legyen. Az almot minél gyakrabban föl kell frissíteni, illetve ujjal kicserélni. Eeséget mindig annyit kell adni a kiskacsáknak, amennyit elfogyasztanak, de mindig csak akkor szabad adni nekik, ha az előbbit mind megették. Szénes eeséget csak az 5-ik hét után kapnak a kacsák s fokozatosan és rendszeresen hozzá kell őket szoktatni ahhoz az eeséghez, amit a nagyobbak is kapnak.

A kiskacsák nevelőjében a műanyákat fűteni hideg időben 5 hétig, jó időben 3 hétig, meleg időben 1—2 hétig kell. Egészen pontosan azonban ezt nem lehet megállapítani, mert az mindig attól függ, hogyan viselkednek a kiskacsák a műanya körül. Ha látjuk, hogy szorosan összebujnak, ennek az a jele, hogy fáznak, akkor fűteni kell, ha pedig azt látjuk, hogy a fűtött műanyától nagyon megszire és szétszórtan helyezkednek el, akkor nagyon me-

Március 15-re

kiválóan alkalmas
SZINDARABOK!

PATKÓ OLIVÉR:

1. Nem veszhet el Magyarországot sohasem!
2. Gyere haza Kossuth Lajos! című egy felvonásos és
3. A levente igazolvány!
4. A székely anya vágya! című három felvonásos ifjúsági irredenta színművek.

Megrendelhetők a szerzőnél:
Okány, (Csonka-Bihar vm.)

Valamennyit szeretettel ajánljuk az iskolai ünnepeket rendező kartársak szives figyelmébe.

legük van, mérsékeljük a fütést.

Ha egyhetes korukban a kis kacsák egészségesek és frissek, akkor tovább sincs velük sok gondunk és bajunk, ha rendszeren gondozzuk őket s ekkor a pusztulástól sem kell tartani. Hat-hét hetes korukban a kis kacsák is bekerülhetnek a nagyok közé és nem igényelnek semmivel sem több e'bánást, mint a nagyok. Ami a kacsatenyésztés jövedelmezőségét illeti, erre vonatkozó fix táblázatot beállítani nem lehet. A jövedelem függ az állatok mennyiségétől, minőségétől, az időjárástól, a termények árától, a helyi értékesítéstől és sok minden egyéb után még főként a tenyésztő szakértelmétől és odaadásától. Annyit azonban már mégis tudunk, hogy alig, vagy talán éppen semmivel sem rosszabb üzem, mint a tyuktenyésztés. Befektetés a kacsatenyésztéshez sem kell több, sőt talán még kevesebb, mert a kis kacsák nem igényelnek oly sok fütést, mint a csibék, s az ólak és kifutók tekintetében is igénytelenebbek a kacsák. A kacsatenyésztésnek még az az előnye, hogy a kis kacsák közül már egy hetes korukban ki lehet válogatni a gácsérokat (a kloakanyíláson kitölhető penis fölismerése által!) s így ezeket megfelelő tartás után már 8 hetes korukban mint pecsényének való főjavitott fiatal állatokat jól lehet értékesíteni.

Mint itt vázoltam, tehát a kacsatenyésztés nem igényel sem nagy területet, sem nagy tökét, túl nagy befektetést, el'eben sok fizikai munkát és szakértelmet, mert állandóan kell friss eseségről és friss vizről gondoskodni, a kacsákat nem lehet önetetőkkel (csak egyedül) nevelni, etetni és itatni s az ólak és kifutók tisztántartása is több munkát ad, mint a tyukoké! Ha néha a kacsák esése többbe is kerül, mint a tyukoké, ezzel szemben a kacsáknál kevesebb a veszteség, kevesebb a pusztulás, mert a kacsák jobban el'ent tud állani minden bajnak, mint a tyúk.

Nagyon a figyelmébe ajánlom minden gazdasági szak-
tanítónak és gazdasági iskolai tanulónak, hogy a főnti fajtákkal, a vázolt körök között tegyenek kísérleteket s ha meggyőződtek igazam voltában, akkor a magyar népszéles rétegekben az ő hitelre találó s követésre érdemes apostoli le'kes szavakkal indítanak mozgalmat baromfitenyésztésünknek ebben az ágában is. Ha kicsi még egyelőre az országunk földje, tegyék azt azáltal nagyobbá és értékebbé, hogy minden talpalatnyi, a kacsatenyésztésre még használható mocsaras és vízős területet is fogjunk be a több'ermelés és ezáltal a gazdasági, végeredményben pedig a nemzeti talpraállítás szolgálatába.

A tanítói kar és a méhészet.

Irta: ZOLLER ANTAL.

A tanítói gárda — községenkénti tagozottságát és oktatószerepét tekintve — elhatározó sullyal esik latba minden olyan társadalmi megmozdulásban, a melyben aktív szerepet vállal.

A méhészettel kapcsolatos munkássága éppen ezért, nemzetgazdasági szempontból igen értékes. Értékes tehát nemcsak saját termelőtevékenységéből kifolyólag, hanem azért, mert példát statuál, utat mutat akaratán kívül is a saját maga körül összeresereglett ifjúságnak és más embertársainak. És bizony nem egy vérbeli méhész gondol vissza kedvesen azokra a régmúlt jóidőkre, amikor a tanító ur kertjében fogdosta be a rajokat és segítkezett a

pergetés körül is, hol a munkában, hol a nyalakodásban, így szíva magába a méhek szeretetét.

Lapom: a »Méhészujtság« olvasótáborra csaknem 40 százalékgig a tanítókarból rekrutálódik. Es itt is, nem mint előfizető alany részesül különös megbecsülésben, hanem ennél sokkal inkább bir értékkel a szerkesztő szemében az a tevékenység, melyet a tanítói gárda mint aktív szakiró-munkatárs fejt ki, ezzel szinte gerincét alkotva lapomnak.

Ez a lélektani rugója ama elhatározásomnak, hogy a kölcsönösség elve alapján legalább részben viszozzam a tanítótság munkásságát azáltal, hogy e helyen is oktató- és ismertető-írásaimmal az em-

Bármiféle tanszer, taneszköz és laboratoriumi felszerelés a legjobb minőségben és legmértányosabb áron

Fill és Bartuska

laboratoriumi felszerelési-, üvegtechnikai cikkek- és tanszergyárában
szerezhető be! Budapest, I., Bertalan-u. 26

csával, aki pedig darabszámra, az khaki-campbell kacsával találja meg a számítást.

Mint előbb már emlitettem, a változások a kacsák életében nagyon befolyásolják a tojáshozamot. Ha a nagy ólban, sokadmagával tartott kacsát átesszük a kis ólba néhányadmagával, úgy a tojáshozam megjavul; ha azonban a kis ólban tartott kacsát nagy helyre s nagy tömeg közé helyezük s megfigyeljük, akkor azt észleljük, hogy a tojáshozama erősen csökken.

Ha tehát olyan álmányt akarunk magunknak biztosítani, amelynek tojáshozama maximális, akkor állatainkat olyan tenyésztésből szerezzük be, ahol azok nagy tömegében nagy ólakban vannak elhelyezve. Az ilyen kacsák kisebb helyre kerülve nagyszerűen tojnak s a nagy teljesítményről biztosak lehetünk csapófészek nélkül is.

A kacsáknál a csapófészkek lenörzés nagyon költséges és nem kifizetődő, mert óriási területet, rengeteg ólhelyét igényel. Kacsáknál ugyanis nem lehet a csapófészkeket 2-3 sorban egymás fölé elhelyezni, mint a tyukoknál, hanem a föld színén egymás melé csak egy sorban. A kacsáknál a munka is megsokszorozódik, mert a kacsák nem megy be a maga jószántából szivesen a fészekbe, egyenkint kell őket a csapófészkekbe beültetni. S mivel a kacsák mindnyájan egyidőben tojnak, mindegyik részére kellene egy csapófészket tartani.

A tenyészállatok valókát a nagy tömegből legjobb egy éves korukban kiválasztani a külső jelek után, s ezeket megfelelő, idegen vérű gácsérral kis ólba és kis kifutóba helyezni. Az itt tojt tojásokat használjuk föl kikeltésre.

A kacsákat is legelőszzerűbb géppel kikeltetni. E célból olyan helyiséget használunk, melynek csak az északi oldalán van ablaka, hogy a napsugár be ne hatoljon a költőhelyiségbe. A költőgép hőmérsékének az első három napon 40.5 Celsiusnak kell lennie, a további napokon leoszálhat 40-39.5 Celsiusra. A tojásokat naponta egyszer hűteni kell. A hűtésnek, minél tovább van a tojás a gépben, és minél közelebb a kikeltés ideje annál hosszabb ideig kell tartani, 5-20 percig napról-napra fokozatosan emelve. Naponta négyszer kell a tojásokat megforgatni, az 5-ik, 14-ik és 22-ik napon pedig utoljára vizsgálni. Gondoskodni kell a kellő nedvességről a gépben s azért a tojásokat naponta megpermetezzük 40 Celsiusu tiszta melegvízzel.

A kacsafiókák az első 48 órában rendszerint nem kapnak e'séget, viz sem kell nekik. Első e'ségük tejben áztatott tengeri- és buzadara keverék, amit langyosan adunk nekik. Ez az e'ség-keverék 2-3 hétig megmarad nekik, amihez a második héten már árpadara, zöld levélvagdálék, szénsavas takarmánymész (»futor«), kevés foszfor-savas takarmánymész (az erős csontképződés céljából) és kevés faszénpor jön még a jó bélműködés és emésztés elősegítésére. Hogy a takarmányozástani szempontból helyesen és okszerűen összeállított önetetkeverékek és darakeverék takarmányok milyen fontosak és a növekedésre mily nagy kihatással vannak a baromfiaknál, arról Kubacska Béla igen részletesen és nagy szakszerűséggel ír a »Mezőgazdaság« 1930. évi május 1-i számában.*) A lágy e'séget (darakeveréket) mindig nedvesen adjuk, vizet pedig olyan itatókban, amelyekből csak ihatnak, de amelyekben nem tudnak a kis kacsák fürdeni. Hat napos korukban, ha szép az idő, lehet a kis kacsákat a szabadba

*) Egyik következő számunkban a »Mezőgazdasági Népoktatás« fog erről a kérdéstről cikket közölni tőle. Szerkesztő.

is kiereszteni, s ottan már annyi vizet kaphatnak, amennyi csak kell nekik, sőt az itatókon kívül olyan edényekben is lehet vizet tartani, amelyekben meg is fürödhetnek. A nevelőházban az első tizennégy napon át rozsszalmát, azon tul tőzeget használunk alom gyanánt s tizennégy nap mulva a nevelőházban már nem tartunk vizet, hanem csak a kifutóban; ha természetes vízmedence, vagy patak nincsen, usztatókat készítünk, de úgy, hogy a kis kacsák könnyen ki-be járhassanak a vízbe. Csinálunk továbbá lefolyót is, hogy könnyen tisztítani lehessen.

A kis kacsákat, ha gépben keltek, műanyával neveljük, de egy-egy ernyős-müanya alá 150 darabnál többet ne tegyünk belőlük. Az első 4-5 napon kell különös gondot fordítani a kiskacsákra, különösen ha hideg az idő. A 150 kacsák nevelő ólja legalább 3x4 méter, a kifutója 3x10 méter legyen. Az almot minél gyakrabban föl kell frissíteni, illetve ujjal kicserélni. E'séget mindig annyit kell adni a kiskacsáknak, amennyit elfogyasztanak, de mindig csak akkor szabad adni nekik, ha az előbbi mind megették. Szénes e'séget csak az 5-ik hét után kapnak a kacsák s fokozatosan és rendszeresen hozzá kell őket szoktatni ahhoz az e'séghez, amit a nagyobbak is kapnak.

A kiskacsák nevelőjében a müanyákat fűteni hideg időben 5 hétig, jó időben 3 hétig, meleg időben 1-2 hétig kell. Egészen pontosan azonban ezt nem lehet megállapítani, mert az mindig attól függ, hogyan viselkednek a kiskacsák a müanya körül. Ha látjuk, hogy szorosan összebujnak, ennek az a jele, hogy fáznak, akkor fűteni kell, ha pedig azt látjuk, hogy a fűtött müanyától nagyon megszire és szétszórta helyezkednek el, akkor nagyon me-

Március 15-re

kiválóan alkalmas
SZINDARABOK!

PATKÓ OLIVÉR:

1. Nem veszhet el Magyarország sohasem!
2. Gyere haza Kossuth Lajos! című egy felvonásos és
3. A levente igazolvány!
4. A székely anya vágya! című három felvonásos ifjúsági irredenta színművek.

Megrendelhetők a szerzőnél:
Okány, (Csonka-Bihar vm.)

Valamennyit szeretettel ajánljuk az iskolai ünnepek rendező kartársak szíves figyelmébe.

legük van, mérsékeljük a fűtést.

Ha egyhetes korukban a kis kacsák egészségesek és frissek, akkor tovább sincs velük sok gondunk és bajunk, ha rendszeren gondozzuk őket s ekkor a pusztulástól sem kell tartani. Hat-hét hetes korukban a kis kacsák is bekerülhetnek a nagyok közé és nem igényelnek semmivel sem több e'bánást, mint a nagyok. Ami a kacsatenyésztés jövedelmezőségét illeti, erre vonatkozó fix táblázatot beállítani nem lehet. A jövedelem függ az állatok mennyiségétől, minőségétől, az időjárástól, a termények árártól, a helyi értékesítéstől és sok minden egyéb után még főként a tenyésztő szakértelmétől és odaadásától. Annyit azonban már mégis tudunk, hogy alig, vagy talán éppen semmivel sem rosszabb üzem, mint a tyuktenyésztés. Befektetés a kacsatenyésztéshez sem kell több, sőt talán még kevesebb, mert a kis kacsák nem igényelnek oly sok fűtést, mint a csibék, s az ólak és kifutók tekintetében is igénytelenebbek a kacsák. A kacsatenyésztésnek még az az előnye, hogy a kis kacsák közül már egy hetes korukban ki lehet válogatni a gácsérokat (a kloakanyíláson kítölhető pontos fölismerése által!) s így ezeket megfelelő tartás után már 8 hetes korukban mint pccsenyének való följavított fiatal állatokat jól lehet értékesíteni.

Mint itt vázoltam, tehát a kacsatenyésztés nem igényel sem nagy területet, sem nagy tőkét, túl nagy befektetést, ellenben sok fizikai munkát és szakértelmet, mert állandóan kell friss e'eségről és friss vízről gondoskodni, a kacsákat nem lehet önetetőkkel (csak egyedül) nevelni, etetni és itatni s az ólak és kifutók tisztántartása is több munkát ad, mint a tyukoké! Ha néha a kacsák e'esége többre is kerül, mint a tyukoké, ezzel szemben a kacsáknál kevesebb a veszteség, kevesebb a pusztulás, mert a kacsá jobban ellent tud állani minden bajnak, mint a tyuk.

Nagyon a figyelmébe ajánlom minden gazdasági szak-
tanítónak és gazdasági iskolai tanulóknak, hogy a fenti fajtákkal, a vázolt körtek között tegyenek kísérleteket s ha meggyőződtek igazam voltában, akkor a magyar nép széles rétegeiben az ő hitre találó s követésre érdemes apostoli lelkés szavakkal indítanak mozgalmat baromfitenyésztésünknek ebben az ágában is. Ha kicsi még egyelőre az országunk földje, tegyék azt azáltal nagyobbá és értékesebbé, hogy minden talpalatnyi, a kacsatenyésztésre még használható mocsaras és vizez területet is fogjunk be a többtermelés és ezáltal a gazdasági, végeredményben pedig a nemzeti talpraállás szolgálatába.

A tanítói kar és a méhészet.

Irta: ZOLLER ANTAL.

A tanítói gárda — községenkénti tagozottságát és oktatószerepét tekintve — elhatározó sullyal esik latba minden olyan társadalmi megmozdulásban, a melyben aktív szerepet vállal.

A méhészettel kapcsolatos munkássága éppen ezért, nemzetgazdasági szempontból igen értékes. Értékes tehát nemcsak saját termelőtevékenységéből kifolyólag, hanem azért, mert példát statuál, utat mutat akaratán kívül is a saját maga körül összesereglett ifjúságnak és más embertársainak. És bizony nem egy vérbeli méhész gondol vissza kedvesen azokra a régmúlt jóidőkre, amikor a tanító ur kertjében fogdosta be a rajokat és segédkezett a

pergetés körül is, hol a munkában, hol a nyalakodásban, így szíva magába a méhek szeretetét.

Lapom: a »Méhészujtság« olvasótábora csaknem 40 százalékig a tanítókarból rekrutálódik. És itt is, nem mint előfizető alany részeseül különös megbecsülésben, hanem ennél sokkal inkább bir értékkel a szerkesztő szemében az a tevékenység, melyet a tanítói gárda mint aktív szakíró-munkatárs fejt ki, ezzel szinte gerincét alkotva lapomnak.

Ez a lélektani rugója ama elhatározásomnak, hogy a kölcsönösség elve alapján legalább részben viszo-
nozzam a tanítóság munkásságát azáltal, hogy e helyen is oktató- és ismertető-írásaimmal az em-

Bármiféle tanszer, taneszköz és laboratoriumi
felszerelés a legjobb minőségben és legmértányosabb áron

Fill és Bartuska

laboratoriumi felszerelési-, üvegtechnikai cikkek- és tanszergyárában
szerezhető be! Budapest, I., Bertalan-u. 26

beri társadalom e tisztos rétegének gazdasági jólétét előmozdítsam.

A rendelkezésemre álló szűk teret tekintve, ez alkalommal dióhéjban fogom ismertetni azt, amit a méhészetéről feltétlenül tudnunk kell.

A méhészcsaládot tekintjük egy állandóan futó, jó motornak, melynek hajtóereje, benzinjé: a méz. Amíg a család mézzel bőven el van látva, addig vajmi kevés munkánk van vele és nem sok gondot okoz. Elvégzi saját munkáját emberi kéz beavatkozása nélkül is, de ismétlem, ennek egyetlen feltétele a bő mézkészlet. S amíg a motort, ha benzinjé fogytán van, ennek pótlásával újra meg lehet indítani, addig a méhcsalád, ha mézkészlete csak egyszer is elfogyott, menthetetlenül elpusztul.

Eppen ezért, az általam felállított tantételek 1. pontja is ezzel áll összefüggésben: »1. Az a laikus kezdő, ki méheinek a kelleténél 5 kg. mézzel töb-

bet tud meghagyni, az többre fog menni, előbbre fog jutni, mint az, akinek az egész méhésztudomány a fejében van, de ezt szem elől téveszti.«

Olyan sarkalatos pontja és alapja ez a sikeres méhészkedésnek, hogy megelőz minden egyebet, így a szaktudást is. Ne tartson tehát vissza a méhésztől senkit ama gondolat, hogy nincsen meg a kellő szaktudása, mert, aki ezen tantételeim 1. pontját mindvégig betartja, az többet tett méhei érdekében, mint aki nap-nap után a legnagyobb szakértelemmel »kezeli« őket.

Ismétlem: nemcsak elegendő élelemre van szükségük a méheknek, hanem a kelleténél 5 kg. mézzel többre. Azért emelem ezt ki ilyen hangsúlyozottan, mert a család mindenkor az élelelmészlet, tehát tartalékmeze arányában fiasít és ehhez van szabva egész aktivitása.

(Folytatjuk.)

A méhek vonatkozása és viszonya a növényvilághoz.

Írta: ZOLLER ANTAL.

Ismeretes, hogy a méhek a mézet a virágokból, azok kelyhéből és némely növény levélfelületéről gyűjtik össze. Ennek folytán a méhek viszonya a virágokhoz az elképzelhető legszorosabb, hogy ugymondjam. legbensőbb, mert hiszen virág nélkül a méhek egyáltalán nem élhetnének.

Hasonlóan reá vannak utalva a virágok is a méhekre és így egymáshoz való viszonyuk kétszeresen szoros.

Ugy a kertész, mint az erdész, a sikeres magtermést a méheknek köszönhetik. A természet nagyszabású háztartásában, mint tudjuk, a méhek szepe nem a mézgyűtés, hanem a virágok megtermékenyítése és keresztzése. S habár a virágok megtermékenyítését más virágkedvelő rovarok, mint lepkék, hangyák, poszméh és egyéb dongófajták és részben a szél is elvégzik, mégis a mézelőméh fejt ki e téren a legnagyobb tevékenységet.

A beporzást ugyszólván egyedül a mézelőméh végzi alaposan, mivel egy utjában csak egy virágfajtát, vagyis rokonvirágokat látogat.

A növényeknél épp úgy, mint az állatvilágban két nem van jelen: nő — és hím. Uj virágélet csak akkor fogamzik, ha a hímű virágpor a nőmű bibére kerül. A virágélet csirája tehát a virágmagvakban szunnyad. Ezen tényeket már 2000 évvel ezelőtt állapították meg, amikor is a babyloniaiak már nő- és hímű datolyafákat ismertek.

Míg a növények egyrésze csak egynemű virágot hoz életre, — mint pld. a borokafenyő, — addig vannak,

amelyek mindkét nemet termelik — mint pld. a mogyorófa vagy uborka. Vannak viszont virággyedek, amelyek egymagukban hozzák létre mindkét nemet. A hímű virágok termelik a porzókat, tehát a virágport, míg a

—————

A szeghalmi önálló gazdasági népiskolánál kapható szép mirabolán szilva vadcsemete

100 drb.-ként 2.50 P-ért,

két éves gledicsia csemete

100 drb.-ként 2 P-ért.

Cserébe is kaphatók a csemeték ugyanannyi vadalma, vadkörte, vagy sajmeggy csemetéért.

POLÓNYI MANÓ

ny. máv. főfelügyelő

érdekes és értékes művét

„A magyar parlagi baromfi védelme“

című munkát az önálló gazdasági népiskoláknak és azok tanerőinek előállításai áron

4 pengő 50 fillérért

bérmentve küldi meg. — Megrendelhető a szerzőnél: Budapest V. Kossuth Lajos-tér 14

nőneműek az érzékeny bibét nyújtják a kehelyből. A termékenyítő hatás ennek folytán csak úgy következhetik be, ha a porzók lisztje a nedvesnek mondható bibére tapad, később megreped és termékenyítő tartalmát így a magsejtekre vezeti le.

A régi babyloniai pálmafáikon mesterségesen segítették elő a virágok megtermékenyülését. Ez abban állott, hogy a himnemű datolyafák virágait a nőneműek galyai közé kötötték, hol a szél és virágkedvelő rovarok végzették el a termékenyítés munkáját. Bizonyult ennek szükségessége akkor, amikor a délegiptomiak 1880-ban háborút viseltek a franciákkal és ezáltal a nép hátráltatva volt abban, hogy a fenti munkálatokat véggezzék. Abban az évben a datolyatermés csaknem egészen elmaradt.

Nálunk ezen munkát a szorgos méhek végzik el, amelyek a legszorgalmasabb viráglátogatók.

A vöröshe: termékenyítésénél a méhek versenytársa: a poszméh. 1870-ben ezen méhfajból sok családot szállítottak át Ujzeland szigetére, a vöröshermag termelhetése végett.

A virágok kizárólag azért termelnek mézet, hogy azzal a méheket és egyéb virágkedvelő rovarokat magukhoz csalják. A méhek a virágkehely legmélyén lévén, a méhek abba beemáskodni kénytelenek, miáltal szőrözetükkel a porzókat akaratlanul is, kefélik és tovasietnek, más rokonvirág fekezésére, ahol a tapadós bibét érintve, a természet nagyszabású háztartásában oly titokzatos szerepet töltenek be, mellyel magasfoku csodálatot kelthetnek bennünk, a természetnek illetévaló rendszere, beosztása és gondoskodása által.

Amit tehát a méhek méz és virágpóralakjában elvonnak a virágoktól — amely anyagok egyébként is nyomtalanul mennének veszendőbe — azt sokszorosan visszaadják a termékenyítés keresztülvitelével, mert nagyon sok ajakos virág maradna meddő, ha a méhek nem látogatnák meg azokat.

Köztudomású, hogy az őszi, ha a gyümölcsfák virágzási ideje alatt kedvező idők járnak, úgy bő termés van. Ha pedig a méhek járását eső vagy hűvös idők hátráltatják, a gyümölcstermés silány és gyenge lesz.

Fentiekből tehát világosan látható, hogy a méhek mézgyűjtő-tevékenysége csak másodrendű feladat, valamint az is, hogy a növényvilág és a méhek, között a viszony csaknem szerelminek tekinthető. Hiszen a méhek csókja kelti életre és termékenyíti meg a virágok millióit.

A méhek munkássága tehát a gazdatársadalomnak és közvele az egész emberiségnek összességében meg sem határozható hasznot nyújtanak. Tudva ezt, méltán elvárhatók, hogy az állam nemzetgazdasági valamint a gazdatársadalom is nagyobb figyelmet fordítsanak a méhészet ügyére, mint eddig, mert a mai stádiumában az csaknem elhanyagoltnak tekinthető.

A méhészetet és virágke:észetet a mezőgazdaság költészetének szokták nevezni. Ez a megállapítás a mai gazdaságban, — ki egyike a legmateriaálisabb embereknek — nem kelt valami nagy vonzalmat a méhészet iránt, mivel nálam minden vállalkozás eredménye számoszlopokra lesz alapozva. Aki azonban szélesebb látókörrel szemléli a méhek munkásságát, az meglátja azok közvetlen és közvetett hasznát és reá fog jönni arra, hogy a méhészet a többi gazdasági melékákhoz viszonyítva a legkevesebb munka és legkisebb tőkebefektetés mellett, a legnagyobb hasznot hozza.

Szerkesztői üzenetek.

Z. F. Baja—Szentistván. A multkori értékes gazdaköri előadást köszönöm. Nagyon szeretném, ha hasonló gondolatmenetű előadást kaphatnék az állattenyésztés köréből is. Így lenne a munka igazán teljes és befejezett.

Elnökség Makó. Levél ment.

Többeknek. Mit jelent-e nagy csend?

Pályázati hirdetés.

A Magyarországi Tanítók Eötvös-alapja a keszthelyi Rákos István fiuinternátus és üdülöház gondnoki állására pályázatot hirdet. Pályázhatnak 50 éves korhatárral kellő munkabírással és képességgel rendelkező nyugdíjazott vagy végkielégített magányos tanítók, illetőleg gyermektelen tanító-házaspár. Teendői az intézet gazdasági és szellemi ügyeinek intézése, az ifjuság felügyelete és tanulmányaiiban való segítése. Amennyiben házaspár nyeri el az állást, az asszonynak az intézet háztartását kell vezetnie. Javadalmazása: lakásul egy szoba s teljes ellátás (élelmezés, fűtés, világítás, mosás), fizetés megegyezés szerint. Folyamodványok 1931. évi március 31-i határidővel az Eötvös-alap elnökségénél, Budapesten, VIII., Szentkirályi-ucca 47. sz. alatt nyújtandók be.

A Szeged—alsóközponti gazdasági iskolánál
fajtszta és szép küllemű 10 hónapos
pekingi gácsérok
vannak eladók, á 8 pengős árban.

Gyümölcsfa vadcsometék, dahlia és chrysanthemum,
gyökeres dugványok, előhajtott canna és gladiolus gumók, különféle virágpalánták
kaphatók tavaszi szállításra a Kisújszállási Gazdasági Népiskolánál.

Ingyen és bérmentesítve
küldjük meg bárkinek ZOLLER:
„A modern szalmakaptár.”
című könyvét 3 napos tanulmányozásra.
Megtartása esetén a könyv ára: 2.— pengő
Aki tőkebefektetés nélkül akar méhészetre
berendezkedni, annak e könyv
nélkülözhetetlen.

A. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 884—05—76/1930. sz. rendeletével, (Hivatalos Közlöny 1930 jun. 1) az 1930—31. tanévre kizárólagosan engedélyezett

ÖNÁLLÓ GAZDASÁGI NÉPISKOLAI TANKÖNYVEK

Az önálló gazdasági népiskolák az idei tanévtől kezdve már saját különleges tankönyvüket adhatják fiú- és leánytanulóik kezébe. Gondos előkészítés után megjelent a gazdasági népiskolai szakpedagógusok új tankönyvének első két kötete:

Gazdaleányok könyve

Első rész

a gazdasági népiskolák
I. leányosztálya számára

Szerkesztette

GÉHER LAJOS

gazd. népisk. igazgató, szakfelügyelő

Gazdafiuk könyve

Első rész

a gazdasági népiskolák
I. fiúosztálya számára

Szerkesztette

GÉHER LAJOS

gazd. népisk. igazgató, szakfelügyelő

Engedélyezve 884—05—76—1930. VKM. sz. rendelettel.

Az elsőosztályos kötetek munkatársai:

Bors Ignác

Deák Katalin

Gyórfy Géza

Vitéz Gyutay István

Kápolnay József

Nagy József Béla

Nagy Károly

Obingerné Czirmes Irén

Pápayné Fekete Julia

Pigniczky Ferenc

Rácz Sándor

Sebők Sándor

Idézetek a hivatalos bírálatból:

„A tankönyv szelleme hazafias, a jövőt meglapozó. Mély valláserkölcsi nevelést tűz ki célul, ennek szolgálatában áll és fontos hivatást teljesít.”

„Tudomány, módszer, előadás és terjedelem tekintetében az iskola követelményeinken megfelel. Az iskola tantervét és utasításait betartja. Az eddig megjelent ily arányú tankönyvekénél sokkalta jobb és megfelelőbb.”

„A könyv nemcsak alkalmas, hanem uttörő munka.”

Géher Lajos

könyvsorozata évről éve fokozatosan egészül ki; az 1930—31 tanévben tehát a II. és III. osztály változatlanul az alább felsorolt önálló gazdasági népiskolai könyveket használja:

ABONYINÉ KERESZTURY MARGIT: *Olvasó- és tankönyv* a leányiskolák II. és III. osztálya számára. (Eng. sz. 63,986/1928.)

UJLAKI VILMOS—VARGA MÁRTON: *Olvasó- és tankönyv* a fiúiskolák II. és III. osztálya számára. (Eng. sz. 61,438/1928.)

Tankönyvjegyzék, árjegyzék, bevezetés céljából kívánt tiszteletpéldányok megküldését sziveskedjük bizalommal tankönyv-osztályunktól levelezőlapon kérni.

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.